

Simpozij

TRETJA POT V ANTROPOLOGIJI

INTELEKTUALNA ZAPUŠČINA

J. GOODYJA, F. BARTHA IN S. MINTZA

5. decembra 2016

PROGRAM SIMPOZIJA

Ljubljana, Zavetiška 5, pritličje, P2

Predavanja trajajo dvajset minut, deset minut je namenjenih razpravi.

9.00 Pozdravna beseda

9.15 Bojan Baskar – ***Prehajalci meja***

9.45 Jože Vogrinc – ***Kritika evropocentrizma pri poznem Goodyju: njene podmene, posledice in meje***

10.15 Jože Hudales – ***Jack Goody in historično-antropološke obravnave družine in sorodstva***

Moderatorica: Daša Ličen

Premor (15 minut)

11.00 Ičo Vidmar – ***Antropolog na plantaži sladkornega trsa: Sidney W. Mintz in zgodovina Karibov v svetovnem-sistemu***

11.30 Daša Ličen – ***Sidney Mintz in antropologija hrane***

12.00 Rajko Muršič – ***Pogled na antropologijo v 21. stoletju z ramena velikanov: še vedno na sledi divjakov?***

Moderator: Peter Simonič

Premor (15 minut)

12.45 Jaka Repič – ***Interakcije, kulturna raznolikost in tradicija: nekaj misli o Barthovemu razumevanju kreativnosti in kulturnih sprememb***

13.15 Ana Svetel – ***Jean L. Briggs, osrednji glas antropologije Arktike***

Moderator: Boštjan Kravanja

Bojan Baskar

Prehajalci meja

Goody, Mintz in Barth sodijo med tiste ključne inovatorje, ki so najmočnejše vplivali na – in najgloblje preobrazili – antropologijo druge polovice 20. in začetka 21. stoletja. Da njihova poznanost oziroma branost v antropoloških srenjah največkrat nista bili v skladu z njihovim velikanskim doneskom k družboslovju, gre v veliki meri pripisati njihovi fleksibilni, celo neujemljivi poziciji, ki jim je omogočila kreativno prehajanje meja med disciplinami. Prav to prehajanje pa jim je hkrati omogočilo, da so odprli 'tretjo' (tako rekoč 'neuvrščeno') pot med dvema velikima blokoma antropologije, ki težita k redukciji vede bodisi na genom bodisi na simbol.

Jože Vogrinc

Kritika evropocentrizma pri poznem Goodyju: njene podmene, posledice in meje

Jack Goody je vključno od 90-ih let v vrsti knjig razvil razsežno kritiko evropocentrizma v evropskem družboslovju in humanistiki 19. in 20. stoletja. Zavrača ideje, da se je Zahod prvi in zgledno moderniziral zaradi kakšne svoje duhovne ali kulturne specifičnosti in ideji posebnosti Evrope oziroma Zahoda postavi nasproti koncepcijo kontinuirane simultane evolucije kompleksnih družb Evrope in Azije nasproti afriškim družbam.

V prispevku želim nakazati, kako Goodyjev projekt izrašča iz njegovih zgodnejših socialno- in kulturno-antropoloških raziskav. Razviti želim epistemološki potencial njegovega pristopa k historično-materialistični zastavitvi primerjalnega raziskovanja razvoja modernih družb v globalnem kontekstu. S tem namenom pa je treba izpostaviti tudi notranje omejitve goodyjevskega pristopa.

Jože Hudales

Jack Goody in historično-antropološke obravnave družine in sorodstva

V svojem prispevku bom poskušal nanizati nekatere najpomembnejše dosežke Jacka Goodya na področju raziskovanja družine, porok in sorodstvenih sistemov od knjige *Comparative Studies in Kinship* (1969) ter *The Development of Family and Marriage in Europe* (1983) do *The European Family* (2000 – slovenski prevod 2003), ki jo je podnaslovil kot zgodovinskoantropološki esej in v kateri je »skušal pokazati nekatere glavne dejavnike v zgodovini družine v Evropi«, ki vendarle ni tako posebna, kot je želela s konceptom 'European Marriage Pattern' pokazati Cambridge Group for Population History, s katerim sem se v raziskavah družine pri nas soočal tudi sam.

Ičo Vidmar

Antropolog na plantaži sladkornega trsa: Sidney W. Mintz in zgodovina Karibov v svetovnem-sistemu

Sidney Wilfred Mintz je svoje proučevanje karibskega življenja, socialne zgodovine in afroameriških tradicij – od prve raziskave v Portoriku leta 1948 in pozneje na Haitiju in Jamajki – označil kot »nenehni poskus povezovanja antropološkega koncepta kulture s historičnim materializmom«. *Sladkost in moč* (1985 – slovenski prevod 2010) je sinteza njegovih štirih raziskovalnih področij: antropologije in zgodovine, Karibov, sistemov hrane in sladkorja.

Karibčani so postali moderni še pred začetkom moderne dobe na Zahodu, ki se je dojemal kot središče sveta. Modernizirali so jih tako, da so jih zaslužnili in prisilno preselili na periferijo svetovnega kapitalizma. V razmerah neznosnega nasilja so si morali na novo ustvariti in ohranjati lastne kulturne oblike. Ljudi so najprej iztrgali iz njihovih afriških družb in jih s potomci vred postavili v posebna industrijska okolja, na plantaže. Zgledi bodo španski otoki sladkorja, zlasti Kuba, in francoski Saint-Domingue, pozneje prva črnska republika Haiti.

Daša Ličen

Sidney W. Mintz in antropologija hrane

Sidney W. Mintz je bil za antropologijo hrane nekaj podobnega, tako kot Sigmund Freud za psihoanalizo. S svojimi raziskavami je namreč vzpostavil to podpodročje antropologije. V svojem epohalnem delu *Sladkost in moč* je izhajal iz zelo preprostega vprašanja: »Kaj nam lahko sladkor pove o širšem svetu?« Znano je, da je Mintz prispeval temeljne študije tudi na polju, kjer se stikata antropologija in zgodovinopisje, in obenem na področju študijev karibske regije. Vendar pa danes o njem najpogosteje govorimo kot o »očetu antropologije hrane«. O tej dimenziji njegovega dela bom govorila tudi sama. V prispevku bom predstavila Mintzev opus in poskušala opredeliti doprinos njegovih raziskav za antropologijo hrane.

Rajko Muršič

Pogled na antropologijo v 21. stoletju z ramena velikanov: še vedno na sledi divjakov?

Ko je leta 1994 izšel zbornik Roberta Borofskega z oceno antropologije druge polovice 20. stoletja, smo dobili odličen pregled osebnih zgodb takratnih velikih antropologov, četudi se je v njem predstavilo opazno manj antropologinj od antropologov, v glavnem odsotni pa so bili predstavniki svetovnih antropologij in tudi kontinentalne etnologije. Če uporabim posrečeno skovanko Michela-Rolpha Trouillota 'the savage slot', je zbornik v glavnem odseval antropološki kotiček, v katerem so takratni velikani antropologije pred dobrimi dvajsetimi ostajali na sledi divjakom in svojo vedo skrivali za režo, v kateri naj bi pasli radovednost preučevalci najbolj naravnih med naravnimi in najbolj primitivnih med primitivnimi.

Med njimi sta bila Jack Goody, ki je pisal o kulturi in njenih ločnicah skozi evropski pogled, in Fredrik Barth, ki je opozarjal na nujne naloge socialne in kulturne antropologije. Ne najdemo pa Sidneya Mintza in tudi ne Michela-Rolpha Trouillota; prvi je bil preučevalec Karibov, drugi tudi sam Karibčan, od katerih smo se prav tako poslovili v zadnjem letu. V svojem prispevku bom problematiziral hegemonsko pozicijo angloameriške antropologije skozi nekatere karibske in vzhodnoevropske poglede nanjo »od spodaj« in se spraševal, kakšne možnosti imamo danes, da antropologijo končno odrešimo brezna »divjaštva«.

Jaka Repič

Interakcije, kulturna raznolikost in tradicija: Nekaj misli o Barthovemu razumevanju kreativnosti in kulturnih sprememb

Fredrik Barth je verjetno najbolj znan po svojih razpravah o etničnosti, v katerih je po eni strani izhajal iz kritike primordializma in kulturega esencializma, po drugi pa je pod vplivi teorije iger, Edmunda Leacha in drugih antropologov razvil konstruktivistični pristop k razumevanju socialne organizacije in kulturne spremenljivosti. Odmaknil se je od strukturalistične pozicije in se namesto tega osredotočil na dogodke, interakcije, procesualnost in delovanje posameznikov kot ustvarjalcev družbene realnosti. V prispevku bom predstavil nekatera Barthova pomembnejša dela o etničnosti in o kozmologiji na Novi Gvineji, v katerih se odražajo razmisleki o prenašanju in spreminjanju znanja, tradicije in kulture.

Ana Svetel

Jean L. Briggs, osrednji glas antropologije Arktike

Jean L. Briggs (1929-2016) je bila ameriška kulturna antropologinja, katere regionalni interesi so segali predvsem v arktična in subarktična področja. Večletno etnografsko terensko delo je opravljala med inuitskimi skupnostmi v severni Kanadi in o njih napisala dve vplivni monografiji, *Never in Anger: Portrait of an Eskimo Family* (1970) ter *Inuit Morality Play: The Emotional Education of a Three-Year-Old* (1998). V svojih delih je prepletala sociolingvistiko, študije otroštva in psihološko antropologijo. Čeprav je skušala zaobiti togost teoretskih okvirjev («I have no allegiances to any particular brand of theory»), njeno pisanje odlikujejo izjemen posluh za etnografske detajle, interpretativna prepričljivost in metodološka natančnost. Jean L. Briggs je bila od 1967 do upokojitve (nazadnje kot zaslužna profesorica) zaposlena na Memorial University v Novi Fundlandiji v Kanadi. V prispevku bom predstavila njeno vlogo tako v regionalnih arktičnih študijah kot v širših tokovih kulturne antropologije in etnologije.

Organizacijski odbor simpozija Tretja pot v antropologiji:

Alenka Bartulović, Mojca Bele, Bojan Baskar, Jože Hudales, Miha Kozorog, Boštjan Kravanja, Jaka Repič in Peter Simonič

Univerza v Ljubljani
Filozofska fakulteta
Oddelek za etnologijo in kulturo antropologijo
Zavetiška 5
1000 Ljubljana
E: eika@ff.uni-lj.si
T: +386 (1) 241 15 20
F: +386 (1) 423 44 97
S: <http://etnologija.etnoinfolab.org/sl/>